

LINEARNI OTPORNI TERMOMETAR ZA DINAMIČKA MERENJA TEMPERATURE

M.Simić, V.Georgijević, Č.Maksimović

Građevinski fakultet, Beograd

REZIME

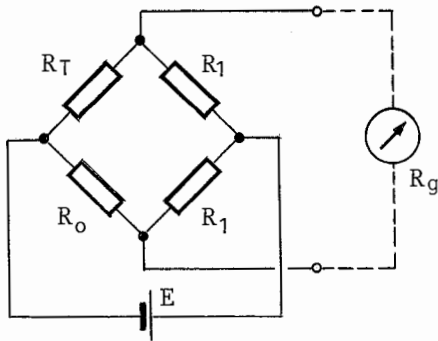
Za dinamička merenja temperature primenjen je neuravnoteženi most sa termistorom kao pretvaračem temperature. Izvedena je jednačina pomoću koje se linearizuje izlazni napon mosta u funkciji temperature. U okviru eksperimentalnog dela, merenja su pokazala da je greška linearnosti manja od 0,5%.

AN ELECTRIC LINEAR RESISTANCE THERMOMETER FOR DYNAMIC TEMPERATURE MEASUREMENTS

A dynamic temperature measurements were performed by the unbalanced bridge with the thermistor as a sensitive device. The equation for linearization of output voltage in a function of a temperature is developed. The measurements have shown that the deviation from the linear law is than 0,5%.

UVODNI DEO

Za dinamička merenja temperature u otvorenim vodotokovima razvijen je otporni termometar na bazi neuravnoteženog mosta, u čijoj se jednoj grani nalazi termistorski otpornik otpornosti R_T . S obzirom da je termistor nelinearni element, u okviru ovog rada izvršena je linearizacija izlaznog napona mosta u funkciji temperature. Na slici 1. je prikazana principijelna šema neuravnoteženog mosta sa termistorskim pretvaračem R_T . Izlazni napon u praznom hodu ($R_g \rightarrow \infty$) je određen izrazom

Slika 1. Šema mosta

na temperaturi trojne tačke vode T_0 . Tada je pri temperaturi $T = T_0$ izlazni napon mosta jednak nuli.

Prema Tevenenovoj teoremi, intenzitet struje kroz dijagonalu mosta, u kojoj se nalazi merni instrument otpornosti R_g , se može odrediti prema izrazu

$$I = \frac{U_{T_p}}{R_m + R_g}$$

$$U_{T_p} = E \left(\frac{R_T}{R_T + R_1} - \frac{R_0}{R_0 + R_1} \right),$$

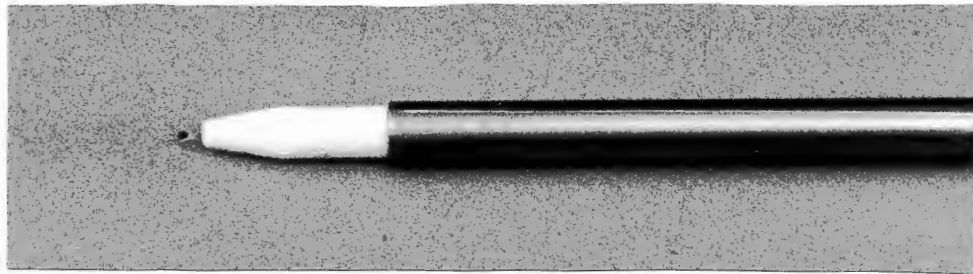
gde je R_0 otpornost grane mosta, koja je jednaka otpornosti termistora

gde je R_m ekvivalentna otpornost mosta, pod uslovom da je unutrašnja otpornost izvora za napajanje vrlo mala

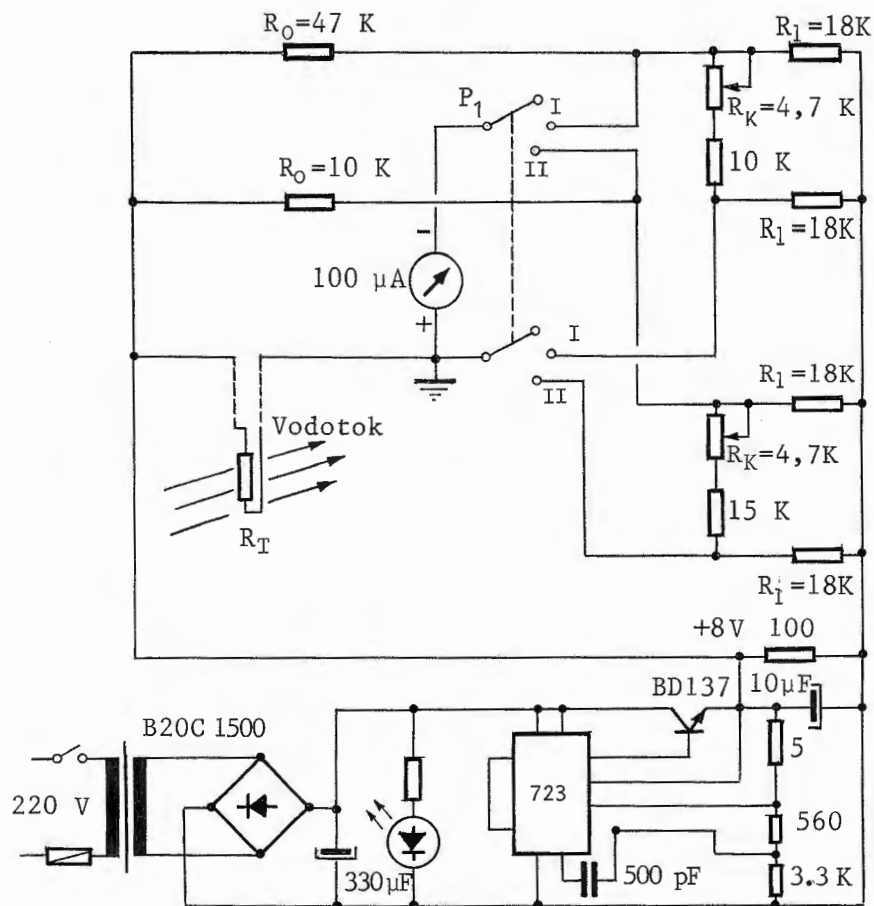
$$R_m = \frac{R_T R_1}{R_T + R_1} + \frac{R_0 R_1}{R_0 + R_1}$$

Otpornost termistora je određena izrazom

$$R_T = R_0 e^{B(1/T - 1/T_0)}$$

Slika 2. Fotografija sonde

Slika 3. Šema otpornog termometra

Uvođenjem izraza

$$R_1 = M R_i \quad \text{i} \quad M = \frac{B - 2T_i}{B + 2T_i},$$

gde je T_i izabrana temperatura iz sredine mernog opsega za koju je otpornost pretvarača R_i , izvodi se iz uslova za linearizaciju izlaznog napona mosta, potrebna vrednost za otpornost

$$R_1 = \frac{-R_g R_o + MR_i R_g + 2MR_i R_o \pm \sqrt{(R_g R_o - MR_i R_g - 2MR_i R_o)^2 + 4(R_g + R_o - MR_i) MR_i R_g R_o}}{2(R_o + R_g - MR_i)}$$

EKSPERIMENTALNI DEO

Termistor, male mase, zatopljen u staklenoj kapljici je primenjen kao pretvarač za merenje temperature u otvorenim tokovima. Termistor je uglavljen na vrhu toplotnog izolatora od teflona i zalepljen epoksi smolom, slika 2.

Na slici 3. je prikazana šema razvijenog termometra, koji može da radi u dva opsega: $(0-20)^\circ\text{C}$ i $(20-40)^\circ\text{C}$. Preklopnikom P_1 vrši se izbor opsega. Pomoću otpornika R_o , R'_o , R_k i R'_k podešavaju se početna i krajnja tačka mernog opsega. Napajanje mosta je izvedeno pomoću stabilisanog napona od 8 V.

Da bi se ostvarila linearizacija izlaznog napona mosta u opsegu $(0-20)^\circ\text{C}$, usvojeno je da je $T_i = 10^\circ\text{C}$, odnosno 283,15 K. Izmerena otpornost termistora na temperaturi trojne tačke vode iznosila je $R_o = 13,791 \text{ k}\Omega$, a na temperaturi T_i $R_i = 8,801 \text{ k}\Omega$. Tada se iz izraza za otpornost termistora može odrediti konstanta

$$B = \frac{\ln R_i / R_o}{1/T - 1/T_o} = 3491 \text{ K.}$$

Usvajajući vrednost ove konstante $B = 3500 \text{ K}$, sledi

$$M = \frac{B - 2T_i}{B + 2T_i} = 0,725.$$

A je otpornost mernog instrumenta $R_g = 2 \text{ k}\Omega$, tada se može odrediti tražena vrednost otpornosti R_1 prema ranije datom izrazu

$$R_1 = \frac{-A \pm \sqrt{A^2 + 4C}}{2D} = 18 \text{ k}\Omega.$$

ZAKLJUČAK

Razvijen otporni termometar za merenje temperature u otvorenim vodotokovima je pokazao veoma dobru linearnost izlaznog napona mosta, kao funkcije temperature. U oba merna opsega greška linearnosti je bila oko 0,5 %. Mala masa minijaturnog termistora čini ovaj termometar pogodnim za dinamička merenja temperature.